

*”Skilsmissefamilien – med barnet i centrum”
skilsmissefamilien.dk*

Notat om beslutningsforslag B48

20. januar 2025

Undertegnede ønsker at bidrage med dette notat til beslutningsforslag B48 om, at ”delt bopæl bør være normen for børn af skilsmisseforældre”.

”Skilsmissefamilien” har siden 2015 fulgt og dækket skilsmisseområdet intensivt, herunder Folketingets arbejde og relevant forskning, samt rådgivet og hjulpet forældre (vederlagsfrit) gennem skilsmisens udfordringer som bopæl, samvær, transport osv. og psykisk mestring.

På baggrund heraf ser jeg mig forpligtet til at kommentere på flere af lovforslagets pointer og samtidig bringe yderligere væsentlige pointer i betragtning. Herunder, at det er uhensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i almene løsninger, men at forældre og myndigheder derimod er nødt til at afklare forhold og omstændigheder i den konkrete sag og på baggrund heraf vurdere, hvad den bedste løsning for det specifikke barn er.

”Delt bopæl” og ”lige forældretid”

Forslagsstillerne benytter termen ”delt bopæl”, der allerede benyttes i det familieretlige system. Dette beskrives således på Familieretshusets hjemmeside:

”Ved delt bopæl er I fælles om alle overordnede beslutninger i forhold til barnets daglige liv. Den ene forælder kan fx ikke på egen hånd beslutte, hvilken daginstitution barnet skal gå i, eller hvor i landet barnet skal bo. I behøver ikke have en deleordning eller bo tæt ved hinanden for at få delt bopæl. Omfanget af samværet med barnet har heller ingen betydning. Aftalen er helt op til jeres egne betingelser”.

Der er således klart tale om forhold knyttet til forældremyndigheden, som begge forældre som udgangspunkt deler, også efter skilsmisse.

Forslagsstillerne inddrager imidlertid også ”lige forældretid”, som er klart knyttet til samværsordningen. For eksempel bemærkes det, at ” Ved at have lige meget tid med hver forælder kan børn opbygge dybere og stærkere relationer til begge”.

Der er således tale om samværsordningen og dermed tiden, som barnet har med begge forældre.

Og der er dermed tale om en kombination / sammenblanding af afgrænsede forhold med på den ene side forældremyndigheden (delt bopæl) og på den anden side samværsordningen (tiden med forældrene). Og disse to forhold har ikke nødvendigvis relevans i forhold til hinanden. Der kan således godt være tale om, at en forælder har del i forældremyndigheden uden nødvendigvis at have samvær.

Det er derfor afgørende at skelne mellem de to forhold, når lovforslaget inddrager begge. Og der bør samtidig være opmærksomhed omkring, hvad den fremlagte forskning faktisk forholder sig til og undersøger – f.eks. fordi flere undersøgelser taler om ”deleordninger”, selv om fordelingen af tid kan være ganske skæv.

Litteraturen og forskningen er ikke ”entydig”

Forslagsstillerne bemærker (mine fremhævninger), at ”den videnskabelige litteratur **entydigt** viser, at børn af forældre med delt forældreskab trives og klarer sig bedre på tværs af flere parametre” – og at ”dansk lovgivning bør følge den omfattende videnskabelige litteratur på området, da det **absolut** er det bedste for barnets tarv”.

Forslagsstillerne henviser til Richard Warshak og hans konsensusrapport, der blev fagfællebedømt af 110 forskere og praktikere. Men forslaget nævner imidlertid ikke rapportens centrale punkt 7 på side 22, der indeholder en afgørende afgrænsning (min oversættelse): ”Vores anbefalinger gælder under normale omstændigheder for de fleste børn med de fleste forældre”.

Det samme gør sig gældende for Kristian Sandbergs rapport. De fleste rapporter, der henvises til, fremhæves på de forhold, der understøtter pointen om at have deleordninger som standardløsninger. Men de enkelte rapporter peger ikke selv entydigt på dén konklusion, ligesom forbehold, undtagelser osv. er udeladt.

Det er således langt fra tilfældet, at forskning, litteratur osv. peger så entydigt på delt bopæl / forældreskab, som lovforslaget angiver.

Her er et uddrag af eksempler:

I en artikel fra Illustreret Videnskab (2024) citeres ph.d. i pædagogisk psykologi, Pernelle Rose Hansen: ”Konkret mener hun heller ikke, at der er evidens for at sige, at lige deleordninger er bedst for børnene”.

I en anden artikel fra Illustreret Videnskab (2017) bemærkes det om ph.d. og forsker ved Center for Health Equity Studies ved Stockholm Universitet og Karolinska Institutet i Sverige, Emma Fransson: ”Selv om studiet viser, at børn generelt trives bedre og er sundere, når de tilbringer lige meget tid hos mor og far, mener Emma Fransson ikke, at det er grundlag nok til at lave deciderede anbefalinger. Det, der fungerer for én familie, fungerer ikke nødvendigvis for en anden, påpeger hun”.

I november 2024 nåede en norsk undersøgelse frem til, at børn med skæve samværsordninger havde færre symptomer på depression end børn i deleordninger – og dermed, at andre forhold end samværsordningen i sig selv kan have betydning.

Hertil kommer flere nationale ændringer:

Sidste år reviderede Australien den familieretlige lovgivning ved at fjerne tilgangen om, at forældre skal have ligeligt delt forældreansvar for deres børn.

Det samme skete i Albanien, også sidste år: ”Reformerne fjerner formodningen om lige delt forældreansvar, som ofte er blevet misforstået som om, at forældre har ret til lige fælles tid. Dette har tvunget nogle forældre til at acceptere ordninger med lige tid, der er usikre. Ændringen gør det klart, at alle beslutninger om forældreordninger bør tage udgangspunkt i hvilke ordninger, der bedst opfylder det enkelte barns behov”.

Forslagsstillerne henviser til forskellige ”gevinster ved delt forældreskab”. De anfægtes ikke i dette notat. Der kan således, såfremt omstændighederne underbygger det, være tale om en lang række forhold i sagen, der samlet set fører til sådanne gevinster.

Men da der ikke er tale om entydige forståelser, bliver tilgangen om at udrulle almene sammenhænge på et område med konkrete enkeltsager problematisk:

Fra almene sammenhænge til konkrete sager

I mange undersøgelser betragtes ”børn” som en umiddelbart homogen størrelse og angiver f.eks., at der kan være fordele for disse ”børn” ved at indrette sig på en bestemt måde i en given sammenhæng. Dermed træder forbehold, undtagelser og de børn, der ikke opnår de nævnte fordele, i baggrunden – og konsekvensen bliver, at den pågældende indretning i sig selv bliver ”løsningen”: at fordi deleordninger **generelt** rummer forskellige goder, har et barn bedst af at være i en deleordning.

Forslagsstillerne skriver f.eks.: ”Når et barn ser begge forældre regelmæssigt og i lige stor grad, undgår de potentielt at blive en »budbringer« mellem forældrene”.

”Potentielt”, ja, for dét afhænger selvsagt af den konkrete sag. Det er et forbehold, man er nødt til at indtænke, før man kan afklare, hvad den konkrete sag faktisk indeholder. Og det er derfor ikke nødvendigvis det delte forældreskab, der sikrer gevinstene, men f.eks., at barnet er i dén ordning, der passer til barnets konkrete behov og ønsker – uanset ordning.

Fokus: samværsordning ikke udgangspunkt, men konklusion

At tage udgangspunkt i en konkret samværsordning er således ikke hensigtsmæssigt, fordi man derved ikke tager hensyn til sagens karakteristika. I stedet bør man fastholde dén håndtering, der allerede praktiseres i denne sammenhæng:

Tilgangen er, at forældrene og myndighederne skal oplyse sagen tilstrækkeligt og på baggrund heraf vurdere, hvad den bedste løsning for det pågældende barn er.

Der kan være flere omstændigheder, der peger i forskellige retninger: geografiske afstande, eventuelle søskende, barnets relationer i øvrigt, barnets perspektiv, barnets dagligdag (herunder fritidsinteresser), forældrenes samarbejde osv. Det er dem, der skal vægtes og vurderes, for at nå en afklaring af den ”bedste løsning” i den pågældende sag.

For nogle børn vil den bedste ordning være en deleordning (7/7 eller 8/6). For andre børn vil en weekendordning være den bedste løsning (12/2 eller 11/3). Og så er der alle de andre ordninger mellem 7/7 og 14/0 samt de mere kreative ordninger som 14/14, 3/3/3/3 osv.

Men samværsordningen kan ikke være udgangspunktet – den er konklusionen af en grundig analyse.

Desuden skal man betragte sagen i et udviklingsperspektiv og således justere ordningen ud fra barnets alder og stigende modenhed, hvis barnet ændrer holdning, hvis andre forhold medfører behov for ændringer osv.

For snæver ramme for undtagelser

Forslagsstillerne angiver selv, at ”undtagelser kun bør ske ved anden aftale eller hvor særlige forhold gør sig gældende som f.eks. vold eller forsømmelse”.

Denne afgrænsning er ikke hensigtsmæssig, fordi der kan være yderligere forhold. Et banalt eksempel kan handle om geografi: hvis forældrene flytter til hver sin ende af landet kan det i praksis være umuligt at praktisere en deleordning for et skolebarn.

Og det samme kan gøre i de andre sammenhænge, som Familieretshuset inddrager til at vurdere den bedst muligt samværsordning i den enkelte sag. For eksempel vægtes barnets perspektiv og egen tilgang forholdsvis meget i kraft af alder og modenhed. Dette er heller ikke omfattet af afgrænsningen.

Hertil kommer i øvrigt den nuværende håndtering af delt bopæl og Familieretshusets beskrivelse heraf: ”Når I aftaler delt bopæl, så bortfalder alle jeres tidligere aftaler og afgørelser om bopæl og samvær, og det er op jer selv at indgå de aftaler, der er nødvendige”.

Der lægges således op til et udvidet samarbejde, som ikke kan forventes i alle sager, herunder særligt sager med et højt konfliktniveau.

Afslutning

”Skilsmissefamilien” har altid haft fokus på barnets behov og barnets bedste, når forældrenes skilsmisserelaterede udfordringer skal løftes og løses. Også med hensyn til bopæl, samværsordning og alle de øvrige konkrete problemfelter, der kan opstå: nemlig at det er sagens konkrete omstændigheder, der afgør, hvordan de enkelte punkter skal afklares.

Specifikt omkring samværsordning: barnet skal være i den samværsordning, der på baggrund af en grundig afklaring af sagens faktuelle omstændigheder vurderes bedst til det pågældende barn.

Sådan vurderinger kan ikke afløses eller blot anfægtes af almene tilgange. Sådan har det været i årevis, og sådan bør det også være fremover.

Undertegnede og ”Skilsmissefamilien” bidrager gerne yderligere til såvel dette beslutningsforslag som skilsmisseområdet generelt, ligesom eventuelle spørgsmål, dialog og lignende også er velkomne.

Med venlig hilsen

John Bugge

”Skilsmissefamilien” – www.skilsmissefamilien.dk

Henvisninger:

- Familieretshuset: "Delt bopæl".
<https://familieretshuset.dk/foraeldreansvar/foraeldreansvar/barnets-bopael/%C3%B8nsker-i-at-dele-barnets-bopael-aendring>
- FCFCOA: "Landmark Family Law Act reforms come into effect" (Albanien) (2023)
<https://www.fccoa.gov.au/news-and-media-centre/media-releases/ag-mr060524>
- Illustreret Videnskab (2024): "Ny forskning i skilsmissebørn deler vandene: Bør fædre få ret til mere samvær?".
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/ny-forskning-i-skilsmisseboern-deler-vandene-boer-faedre-faa-ret-til-mere-samvaer/>
- Illustreret Videnskab (2017): "Skilsmissebørn med lige tid hos mor og far klarer sig bedst"
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/skilsmisseboern-med-lige-tid-hos-mor-og-far-klarere-sig-bedst/>
- Landers, Australien (2023):
<https://www.landars.com.au/legal-insights-news/equal-shared-parental-responsibility-set-to-be-abolished>
- Sandberg, Kristian (2023): "Shared Parenting and Father Involvement after Divorce in Denmark". *Frontiers in Psychology*, vol. 14, 2023.
- Skilsmissefamilien (2024): "Børn i deleordninger klarede sig dårligere".
<https://www.skilsmissefamilien.dk/post/boern-i-deleordninger-klarede-sig-daarligere>
- Warshak, Richard (2014): "Social science and parenting plans for young children: A consensus report". *Psychology, Public Policy, and Law*, 2014, vol. 20.
- Warshak, Richard (2016): "Stemming the tide of misinformation: international consensus on shared parenting and overnighting".